

N.F.S. Grundtvig “Om Baggesen og om mig”

Offentliggjort første gang i *Grundtvigs Værker* version 1.5, oktober 2014

Ændret i version 1.13 og 1.16, november 2020

Denne pdf er en læseversion af værket uden kommentarer. Værket findes digitalt med punktkommentarer, indledning, tekstredigering og faksimiler på www.grundtvigsværker.dk

Ændret i version 1.13 og 1.16, november 2020

Tekstkilder

A *Førstetrykket*, 1815 (SJ: 268)

Andre udgaver

US *Udvalgte Skrifter* 3

Teksten er etableret af Kim Steen Ravn

Punktkommentarer er skrevet af Kim Steen Ravn, redigeret af Jon Tafdrup

Indledning og tekstredigering er skrevet af Kim Steen Ravn, redigeret af Klaus Nielsen og Jon Tafdrup

Tilsyn ved punktkommentarer Johnny Kondrup og dr.phil. Lis Møller

Tilsyn ved indledning dr.phil. Flemming Lundgreen-Nielsen

PDF ved Kim Steen Ravn

Copyright: *Grundtvigs Værker* 2024

[A:1633] | US:585

Om Baggesen og om mig.

Havde jeg tvivlet om at Baggesens Aand er Udtrykket og Hovedet for en saare udbredt Aand i Danmark, da maatte de sidste Dage dog have givet mig Troen i Hænderne, thi hvad der vederfores mig i de forgangne Aar hardtad af alle dem der omtalde mig og af saa saare mange der tav, det vederfares mig nu af Baggesen, kun i høiere Grad og fuldere Maade fordi Aanden der kun svagt besjæler de Andre, er hos ham selv hjemme. Naar jeg saaledes betragter Sagen, kan det ikke længere forundre mig, at jeg maae tale i hvilken Tone jeg vil, og ærlig i dem alle, saa miskjendes dog mit Hjerte, saa mistydes dog mit Ord; taler jeg i Harpens dybere christne, kjærlige Toner, da siger Man jeg sværmer og hykler, og Baggesen siger jeg er en Trolld

og en Djævel; taler jeg Sandheds kraftige, rystende Sprog, da siger Man jeg er intolerant, ukjærlig og hovmodig, |US:586| og Baggesen siger det Samme, kun i stærkere, udtryksfuldere Ord; griber jeg Skjemtetonen og stiller Daarskab og Forkeerthed i sit fortjente latterlige Lys, da siger Man enten at jeg sluddrer eller at jeg udspyer Gift og Galde og Baggesen siger begge Dele. Hvorledes skal jeg nu tale til denne Slægt, og som for Øieblikket just er Spørgsmaalet: til Baggesen? Jeg skammer mig ikke ved at bekjende: *det* er mig en Gaade som jeg ikke kan løse, og altsaa maae lade |A:1634| løse sig selv. Jeg har i den sidste Tid prøvet at tale i den ægte, olddanske, trohjertige Tone, og jeg haabede, deels at den skulde finde Gjenlyd i hvert Hjerte hvor der endnu var Levning af Dannished, og at den dog skulde overbevise de Bedre om, hvad min Vandel og min hele Færd forgjæves har prædiket, at jeg hverken er en Hykler eller en Sværmer eller en Pesthuslem, jeg haabede det fordi jeg meende ethvert alvorligt Menneske vidste hvad der baade er umiddelbar vist og stadfæstes af alle Tidens Historie, at Hykleren *kan ikke*, Sværmeren *vil ikke* og den Vanvittige *forstaaer ikke* at tale let og frit i denne jævne trohjertige Stil. Aldeles har vist dette Haab ikke glippet, men Baggeseens sidste Tiltale har dog gjort mig det ret klart, at endnu er Timen ingenlunde kommet da Man vil kjende mig, lade mine Hensigter og min Færd vederfares Ret, thi selv denne Tone gjør Baggesen sig Umage for at mistænke, og da han dog føler det ikke vel gaaer an, vrager og haaner han den som Vrævl og Kjærlingepreak, ja laster den som gudsbespottelig, og erklærer høit at jeg kun har to Ting at vælge imellem, at ansees af ham enten for en uvittig Forfører eller en vanvittig forført Sværmer. Hvor er nu den Tone i Tungemaalene, hvor er de Udtryk for Tanker og Følelser som jeg end kan bruge, jeg vil ikke sige, for at bevæge Baggesen til en sandere og retfærdigere Dom, men selv kun for at ende hans Uvished? Mig synes, ingensteds, og der er da intet andet Raad, end at jeg maae |A:1635| lade ham, og alle dem der vitterlig og uvitterlig see med hans Øine, høre med hans Øren og skrive med hans Fingre, blive i Uvisheden, saalænge til de vil oplade Øine og Øren for Sandhed, ja jeg fristes end ikke længer til at oplyse dem, da jeg seer de har saa fast bestemt sig for *Eet af To* der komme mig her ud paa Eet.

Kan og vil Baggesen og de Andre troe at Man af Hovmod og Hyklerie kan drives til at kaare den foragtede, tornefulde Bane jeg har kaaret, styrkes af dem til at vandre den saa urokkelig og frimodig som jeg har vandret den, til at staae og svare saa rolig naar man tilsidst manes som en Djævel, da troe Man |US:587| det, og vil Man ret være vis i sin Sag, da prøve Man det, og naar Man har udholdt Prøven, da lære Man Verden den Konst, som hidindtil har været Sandheds trofaste Vidner forbeholden, og som jeg endnu tør troe, Gud hverken kan eller vil lade andre lære!

Kan og vil Baggeseu og de Andre troe, at jeg hadede ham, der næsten ikke havde nævnet mig og aldrig angrebet min Færd, fremfor mine bittreste Modstandere og Anklagere, og greeb Skjemtetonen for at stille ham i saa latterligt og forhadet et Lys, som muligt, da faaer Man troe det, men jeg vil dog minde om at Man troer en *Umulighed*, jeg vil minde om, hvad jo dog Baggeseu maae see, at der i det Hele ikke er Spor af Had og Foragt mod ham, men meget mere villig Erkjendelse af hans Fortrin, og heeligjennem det venlige Haab, at han vil beskjemme sine Fiender og glæde Sandheds Venner ved at kaste den Trøie, Slagene som han selv siger, ene rammede, og spille sit *Frikort* ud, netop det samme Haab hvis Spire laae i det Ønske jeg for tre Aar siden udtalte tilligemed Daddelen, i de klareste, alvorligste Toner. Jeg vil endelig sige til *Christne*: var det min Hensigt at gjøre Baggeseu foragtelig, at gjøre andet hos ham latterligt end hvad en Christen i Alvorstale maae kalde syndigt, og som jeg ønskede han selv vilde foragte og forkaste; *da gjøre Gud mig foragtelig!* Kan de saa endnu troe, at den Mand der har viist at han slog sin Liid til Gud, kan fremføre en saa gruelig Gudsbespottelse, som dette vilde være, naar hiin Erklæring ikke var en for Guds Øine prøvet Sandhed, nu, saa faaer de troe det! jeg har da **A:1636** ogsaa i dette Stykke en frelst Samvittighed, og oppebier rolig Timen, der skal føre til Lyset, hvad som er skjult i Mørket og aabenbare Hjerternes Raad.

Baggeseu fordrer mig til Regnskab for det Lære-Embede jeg i Dannemark har ført, han lægger Haanden paa Bibelen og erklærer sig for min Dommer. Det Samme gjorde Professor Ørsted for hardtad to Aar siden, og sigtede mig ligesom Baggeseu nu; erklærede det for uafgjort om jeg var en vanvittig Sværmer eller en uvittig Forfører, men for afgjort, at jeg i al Fald havde gruelig forført og forvildet Folket. Baggeseu synes at have, vel ikke synderlig bedre Tanker om mig, men dog et bedre Sindelag mod mig, og derfor vil jeg minde ham om, at ligesaa pligtig som jeg er til at gjøre Regnskab for min Tale, ligesaa pligtig er den, der vil være min Dommer til at vise han *kjender* og *forstaaer* den, og dømmer Alt efter den eneste Lov **US:588** bog, hvis Myndighed i aandelige Ting en Christen kan og maae erkjende: *Bibelen*. Finder da Baggeseu ved en redelig Undersøgelse at jeg har gaaet paa Rævekløer, da afsløre han mig! finder han at jeg foer frem som en Pog eller Galning, da foragte han mig, og spille ei sin Tid og sine Ord paa at bekjempe en Tale, der jo maae falde af sig selv! men finder han at min Færd var aaben og ærlig, at jeg har skrevet med Betænksomhed og med dyb Ærbødighed for den Bog en Christen maae lade dømme alle sine Tanker og Følelser, da skal han, selv hvor han er uenig med mig, behandle mig med den Agtelse, den ene christelige Mand og Skribent skylder den anden, og vil han ikke det, eller vil han, efter et flygtigt Bekjendskab rask fælde Dom over hvad jeg brugde *fem Aars*

Dage og Nætter til at prøve og udarbejde, da maae han ikke vente at jeg vil spille Tid og Flid paa at gientage, hvad jeg har sagt, og hvad der ligger aabent for hvert opladt Øie. Det er sandt, *hidindtil* har jeg gjort alvorligt Regnskab, uagtet det fordredes af Mænd, der kun opfordrede og udfordrede mig med Skjældsord og Forhaanelser, men det gjør jeg ikke mere; thi bliver Man ikke ved at udskjelde og forhaane mig isteden for at prøve og drøfte den Lærdom jeg fører, som om Verdens Nød var afhjulpet, naar blot jeg blev anseet for en Dosmer og Hykler og [|A:1637](#)Pesthuslem, som om Man ikke trygt kunde overlade Gud Dommen over mit Hjerte og mine Hensigter, Efterslægten Vurderingen af min Aand og mine Kundskaber, og holde sig til hvad der af mig ene kan have Indflydelse paa Folket: *mit offentlige Ord*. Ingen alvorlig Mand kan dog nægte at vor Tid er syg, ja dødelig syg, og naar jeg nu forkynder en Lægedom, og beraaber mig ikke paa min Indsigt og Konst, som en Markskriger, men paa et offentligt Guds Ord som skal kundgjøre, paa de forrige Tidens Historie som skal stadfæste, paa hvert sandhedskjærligt Menneskes indvortes Erfaring som skal bevidne dens underfulde Kræfter, da mener jeg det sømmede sig Alvorsmænd rolig og sindig at prøve og erfare om de Ting have sig saaledes, og da med Kraft og Forstand, med Inderlighed og Frimodighed, Ting Gud aldrig lader Sandheds Vidner fattes, opløfte Røsten *for* eller *imod* den Lægedom jeg forkynder; overdriver jeg, da lad dem holde Maade! snubler jeg, da lad dem staae fast! mangler jeg Indsigt og Lærdom, da lad dem vise og bruge deres i Sandheds Tjeneste til Folkets Frelse! Hvi slumre, hvi tie de Mænd, der veed det bedre, kan gjøre det bedre end jeg? er det en Roes for Christne at hede fredelige og sagtmødige, naar den [|US:589](#)skal kjøbes ved uden Kamp at see Christendom uddøe, Folket nedsynke i Vantro og Uteerlighed? er det en Maade at affærdige den Mand paa, der trods alt det Verdsliges Tilløkkelse og Trudsel, løfter Røsten frimodig, at sige han hykler, eller er hovmodig, eller elsker Strid? Nu vel, hvis Gud det tillader, skal jeg dog lære de Bedre, hvor saare de tage Feil, de skal lære at Strid er ikke min Lyst undtagen for saavidt det er mit Kalds og Embeds Lov, jeg skal tie til de oplade Øinene og see, at jeg ikke streed uden høieste Nødvendighed og at mine Vaaben vare ikke kiødelige, at jeg læmpede mig og skaanede overalt, saavidt det med frelst Samvittighed var mig muligt, de skal see, at var det Guds Villie, da vilde jeg gjerne henleve min Tid langt borte fra den store Kampeplads, dyrke min Gud og forkynde Hans Ord og Hans Gjerninger i Stilhed, og kan dog virkelig Nogen, som kjender min Skrift, tvivle om, at jeg ved Harpen og Sagabogen kunde henleve rolige, salige Dage og at jeg har Hjerte til at nyde [|A:1638](#)og skatte dem, naar jeg kun tør unddrage mig fra den *egenlige Tvekamp* med Nutidens onde Aand! Og, see, det tør jeg nu, saalænge til de Bedre erkjende, at ogsaa jeg var efter Guds Husholdning et nødvendigt

Redskab i den store Strid, og stræbde i menneskelig Skrøbelighed at være et villigt, ydmygt og kjærligt Redskab; saalænge til de selv fremkalde mig i *Herrens Navn* til at gjøre min forordnede Gjerning og tømme min beskikkede Kalk. Jeg tør det, thi jeg har talt, talt for døve Øren, i Bogladerne æde Møl de Bøger, jeg skrev under Nattevagt og Bøn og Taarer, vil Man ikke læse og forstaae dem, da har jeg udtalt til den *ældre* Slægt, har den *ynge* Øren, da vil Gud give Tunger, og *for dem* vil jeg arbeide. I mine Prækener *efter Tidens Tarv*, som dog vel engang komme for Lyset, har jeg stræbt klart og frimodig at fremstille Tidens Forhold til Christendommens Sandhed, og det skal være den sidste Bog om guddommelige Ting jeg *udtigger* i Verden, den sidste hvormed jeg bebyrder min Forlægger og mader hans Møl, thi er det usømmeligt at udtigge Fædrelandets Krønike i Verden, hvormeget mere da de evige Sandheder! Hos Gud og i de forbigangne Dage vil jeg sænke mig, *ikke* for at *undgaae* men for at fremvirke og *oppebie* Kampen, for at styrkes og beredes til den, til Kampen, ei *om mit usle Jeg*, det Eneste Man end har vovet at angribe, medens jeg stedse stræbde at glemme det over Sandheden, nei, til Kampen om den *Sandhed* der ene kan oplive og frelse Folket og Slægten. Jeg veed det jo godt, ogsaa denne Erklæring vil Man miskjende, ogsaa dette Skridt vil Man **US:590**mistyde, som ethvert jeg paa Sandheds Bane har gjort, men lad saa være! jeg er kied, inderlig kied af det elendige Spil Man driver med Bog og Skrift, med Roes og Daddel til Tidsfordriv og for at vinde, tilhøkre eller tilliste sig en Stol paa Parnas eller et Rum paa Athenes Bænke; jeg har kun Valget mellem tvende Ting, at angribe det hele skriftlige Uvæsen i sine benævnte Elskere og Tolke og tvinge dem til at stride pro aris & focis, saa der dog paa en Maade blev *Alvor af Legen*, eller at betragte det Hele som en Farce, der maae udspille sig selv for at aabenbare sin Tomhed, og ikke blande mig deri, uden med den Deel af min Per**A:1639**sonlighed der kan *spille* med, og blot vaage over at den ei *forspiller* sig. Jeg vælger det Sidste, fordi jeg føler og erkjender *det bør saa være*, og i det Mindste skal dog *de Bedre* deraf lære at jeg er hverken *Fanatiker* eller *Sværmer*, om de end ikke, som jeg tænker, ved at faae Øie paa saadanne lyslevende, skal høilig bebreide sig selv, at de, i ubegribelig Blindhed for de menneskelige Vilkaar og Historiens Vidnesbyrd, kunde ansee mig for en saadan, uden at stemple Luther og alle Christendommens uforfærdede Stridsmænd i de forrige Tider med samme Skjændselsnavne. Man skal ikke sige jeg stjæler mig bort, Man skal ikke sige jeg lader mine *Hjelpere* i Stikken, Man skal ikke sige jeg lod mig true eller købe til Tavshed, og saalænge jeg har Lov til at røre Tunge og Pen, skal Man vist ikke savne Vidnesbyrd om at min Troe og Overbeviisning staaer fast, at jeg, Gud være lovet! hverken fattes Mod eller Kraft, men tier kun *fordi* og *saalænge* Man ikke vil høre, *fordi* og *saalænge* Man ikke alvorlig

vil spørge og afhandle *hvad Sandhed er, fordi og saalænge* Man kun vil bekjæmpe min Lærdom i min Person, som om jeg var Christus selv, som om jeg havde prædikeret mig selv og ikke *Ham* at være Herren. Der ligge mine Bøger og vidne høit om den Korsfæstede men igjen Opstandne, gjentage med lydelig Røst Tidernes Vidnersbyrd om *Ham* som lever i al Evighed, udæske Verdens Lærde og Vise og spotte deres Kløgt, medens de erklære mig for en arm Synder og et Intet, der ligge de og *nu* og *stedse* vedstaaer og vedkjender jeg mig hvert Ord, som ei kan bevises at stride mod Guds skrevne Ord, Krønikens klare Tale og en troende Fornufts *uimodsigelige* Domme, jeg erklærer det høit, *Ingen* har endnu fremført et eneste Beviis imod at de indeholde *christelig Sandhed* saa **US:591** som et *skrøbeligt Menneske* kan udsige den, *Beviset* skyldte endnu alle mine aabenbare og hemmelige Modstandere og Forhaanere *Sandhed* og mig, og indtil de have betalt denne vitterlige Gjeld, skylder jeg dem ikke andet end Spot og Trods i *Sandheds Navn*. Der ligge mine Bøger, og lad *nu* Nogen fremdeles antaste dem med tomme Skjældsord og kaad, letsindig Spot, da skal han fornemme at de staae omgjærdede af **A:1640** hvasse Spyd, fornemme at jeg *lever*, lever som en troende Christen, der skifter Vaaben og Mæle efter Tidens Tarv, men *skifter hverken Troe eller Farve* om end Sværde klirre, og Pile gløde over Issen!

Nu kan vel Baggesen sige sig selv hvad jeg maae svare paa hans Opfordring til at gjenføde Knud Sællandsfars Eftermæle og frimodig vove en Dyst, men jeg vil dog sige aabenbar: i Dag er jeg ikke oplagt til at skjemte, Knuds aandelige Støv vil jeg helst lade ligge i Roe, men vil Baggesen endelig see hiint Eftermæle, da opfordre han mig *tredie* Gang og jeg skal gjenføde det saa *sandt og fuldstændigt* som mueligt, og vil han fremdeles antage sig Knuds Sag mod Sandhed og mig, da *maae* Peer Degn være til hans Tjeneste, og Indholden af hans Præk og Vrøvl skal altid vedstaaes

af

N.F.S. Grundtvig,

Præst.